

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักของการจัดการศึกษาให้กับประชาชนในทุกระดับ ได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิและอำนาจในการจัดการศึกษาได้ทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการของประชาชน โดยคำนึงถึงสถานะทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละแห่ง และตามบทบัญญัติในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย (0 – 5 ปี) หรือก่อนวัยประถมศึกษา เป็นหน้าที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องกระทำ โดยมุ่งเน้นการอบรมดูแลและการพัฒนาความพร้อมของเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในขั้นต่อไป (สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น. 2545 : 5)

การพัฒนาคุณภาพประชากรหรือคน จำเป็นต้องเน้นที่การอบรมเลี้ยงดูตั้งแต่วัยเด็ก เพราะถ้าเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูถูกต้องเหมาะสมก็จะเป็นการวางรากฐานของชีวิตที่มั่นคง การที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นจำเป็นต้องเริ่มกันตั้งแต่ระยะต้นของชีวิต โดยเฉพาะช่วงวัย 0-5 ปี ซึ่งเป็นรากฐานแห่งการอบรมเลี้ยงดูและการเจริญเติบโตในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านสมองซึ่งจะเจริญเติบโตได้ถึงร้อยละ 80 ของผู้ใหญ่ ผลการอบรมเลี้ยงดูและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมมาตั้งแต่แรก เพื่อช่วยส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา คุณธรรม บุคลิกภาพและสังคม อันจะเป็นรากฐานสำคัญให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา คุณธรรมบุคลิกภาพ หากเด็กไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมมาตั้งแต่วัยต้นของชีวิต เด็กก็อาจมีปัญหาดังกล่าวได้ ในอนาคต (สมบุรณ์ นาสาทร. 2549 : 1) และเทศบาลซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยความร่วมมือระหว่างบ้าน สถานศึกษา และชุมชน เพื่อมุ่งเน้นให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ มีสุขภาพที่ดี เจริญเติบโตตามวัยและมีพฤติกรรมอนามัยที่เหมาะสม ร่าเริงแจ่มใส มีความสุข มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีคุณธรรมและจริยธรรมมีวินัยในตนเอง และมีความรับผิดชอบช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสม

กับสภาพวัย ตลอดจนเพื่อ แบ่งเบากภาวะของผู้ปกครองเด็กในท้องถิ่น และเพื่อให้มีส่วนร่วม
ในการส่งเสริมการศึกษาแก่เด็กในชุมชน (สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น. 2545 : 5)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม
พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทที่จะต้องนำมาบังคับใช้เพื่อพัฒนาการศึกษาของไทย ให้
ก้าวหน้าทันนานาประเทศทั่วโลก ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้นจำเป็นอย่างยิ่งจะต้อง
พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 52 ว่า “ให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิต
การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานให้เหมาะสมกับเป็น
มาตรฐานวิชาชีพขั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้มีสถานบันที่ทำหน้าที่ผลิต พัฒนาครู
และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความพร้อมและความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และ
พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง” (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 1)

การพัฒนาความสามารถของครู เป็นภารกิจที่มีความสำคัญและท้าทายสำหรับ
ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปฏิรูปการเรียนรู้ เนื่องจากต้องใช้กระบวนการพัฒนาบุคลากรและ
กระบวนการนิเทศกำกับติดตามงานในองค์กร ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอน ให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้
อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ต้องอาศัยปัจจัยหลายประการประกอบกันจึงจะมีผลสำเร็จ หนึ่งใน
ปัจจัยดังกล่าวซึ่งมีความสำคัญยิ่ง ได้แก่ ปัจจัยด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ ซึ่งวิธีที่ได้รับการ
ยอมรับว่าก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมากที่สุดในปัจจุบัน ได้แก่ วิธีการ
จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ (สุกฤษฐ์ อันทรวินิช. 2546 : 1) และตามเจตนารมณ์ของ
การปฏิรูปการเรียนรู้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดแนวทาง
การศึกษาโดยยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่า
ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ
และต้องมีลักษณะหลากหลายตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ ทั้งนี้เพื่อมุ่งพัฒนาคนให้มี
ความสมบูรณ์ในด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและ
วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นจึงนับได้ว่า
ครูผู้สอนเป็นผู้จำเป็นต้องศึกษา แนวทางการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ ออกแบบ เขียนแผนการ
เรียนรู้ สื่อการสอน และเครื่องมือในการประเมินผล ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ธรรมชาติของวิชา
บริบทของสังคมและวัฒนธรรม (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 ข : ไม่มีเลขหน้า)

จากการที่มีการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2542 สถานศึกษา จะต้องดำเนินการพัฒนาหลักสูตรขั้นใช้ในสถานศึกษา ส่วนหนึ่งของการนำหลักสูตรไปใช้คือ การเขียนแผนการเรียนรู้ (แผนการสอน) ในแผนการเรียนรู้นั้นครูจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ในการจัดทำแผนการเรียนรู้ เป็นต้นว่าทฤษฎีแบบการเรียนรู้ โดยใช้ประสบการณ์เดิมเป็นฐาน การเขียนจุดประสงค์ การเลือกเนื้อหา การเลือกกิจกรรม การเลือกวิธีการประเมินผล การเขียนแผนการเรียนรู้ระยะยาว รายละเอียดในการเขียน แผนการเรียนรู้ และรูปแบบของแผนการเรียนรู้ (รุจิร ภู่อารยะ. 2545 : ไม่มีเลขหน้า) ซึ่งจะ เห็นได้ว่า การจัดทำแผนการเรียนรู้มีความสำคัญต่อครูผู้สอนในยุคปฏิรูปการเรียนรู้ เพราะการ กระทำกิจกรรมใดก็ตามให้สำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมเกิดขึ้นจากการคิดไตร่ตรอง และเตรียมการไว้ล่วงหน้า ต้องทำสิ่งใดตามลำดับขั้นตอนก่อนหลัง การจัดการเรียนรู้ก็ เช่นเดียวกัน และบุรุษย์ ศิริมหาสาคร (2545 : 34-35) ได้ให้ความสำคัญของแผนการเรียนรู้ หรือแผนการสอนว่า เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อแจกแจงรายละเอียดของหลักสูตรทำให้ ครูผู้สอนนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่นักเรียนเป็นรายคาบหรือรายชั่วโมง นอกจากนี้ ในการจัดการเรียนรู้ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544 ก : 48-50) ได้เสนอว่าในการ จัดการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องวางแผนและจัดทำแผนการเรียนรู้ ตามแนวการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ในการแสวงหาความรู้ ด้วยตนเอง มีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา

การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดในสถานะของการอบรมเลี้ยงดู ให้การศึกษา แก่เด็กทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ตามวัยและความสามารถ ของแต่ละบุคคล เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ใน การจัดการศึกษา สำหรับเด็กปฐมวัยต้องอาศัยแนวคิดและหลักการ เป็นแนวทางในการจัด การศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546 : 50) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546 : 55) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารงานการศึกษาระดับปฐมวัย ว่าต้องมีการจัดระบบงาน บริหารในศูนย์ต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถจัดดำเนินงานได้อย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพ กล่าวโดยสรุป การบริหารการศึกษาระดับปฐมวัย มีความสำคัญ 4 ประการ ดังนี้ 1) มีการดำเนินงานอย่างมีระบบเป็นระเบียบเรียบร้อย 2) ดำเนินงานให้ตรงตาม เป้าหมาย ไม่หลงทาง 3) ช่วยเหลือประหยัดทั้งกำลังคน วัสดุอุปกรณ์ และเวลา 4) บรรลุ เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

เทศบาลตำบลหนองกุงศรี ตำบลหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ มีนโยบายในการพัฒนาการจัดการศึกษาของเทศบาลตำบลหนองกุงศรี โดยพันธกิจที่ 1 ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กำหนดไว้ว่า จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความพร้อมแก่เด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัยเต็มตามศักยภาพ และมาตรฐานการศึกษา และพร้อมเข้ารับการศึกษาในระดับชั้นพื้นฐานต่อไป โดยมีกองการศึกษา เทศบาลตำบลหนองกุงศรี เป็นหน่วยงานในสังกัด ที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ซึ่งขณะนี้มีครูผู้ดูแลเด็กจำนวน 17 คน มีเด็กเล็กในความรับผิดชอบ จำนวน 285 คน มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในความรับผิดชอบทั้งสิ้น 4 ศูนย์ ได้แก่ 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองกุงศรี 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองรีวหนัง 3) ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดโพธิ์ทอง 4) ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดสะอาดนาดี และจากผลการประเมินแผนการจัดประสบการณ์ สำหรับเด็กปฐมวัย ประจำปีงบประมาณ 2552 เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2552 ที่ผ่านมา โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้มีการปรับปรุงวิธีการเขียนแผนการจัดประสบการณ์รูปแบบใหม่ ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 พบว่า ผลการประเมินแผนการจัดประสบการณ์ ของครูผู้ดูแลเด็กปฐมวัย ทั้งหมด จำนวน 17 คน ผ่านการประเมินจำนวน 2 คน สาเหตุของการประเมินการเขียนแผนการจัดประสบการณ์รูปแบบใหม่ ที่ครูส่วนใหญ่ ไม่ผ่านการประเมิน ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากครูทั้งหมด จำนวน 17 คน จบการศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย เพียง 2 คน ที่เหลือกำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ทำให้การวิเคราะห์การเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ระดับปฐมวัย ยังไม่ละเอียดลึกซึ้งเท่าที่ควร ไม่สามารถวิเคราะห์สังเคราะห์แผนฯ ได้ และจากการประชุมประจำเดือนธันวาคม 2552 เกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยครูผู้ดูแลเด็กปฐมวัย ได้สะท้อนสภาพปัญหาในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ระดับปฐมวัย ปัญหาที่พบ ได้แก่ ปัญหาขาดแคลนงบประมาณในการจัดฝึกอบรมการจัดทำแผนการสอนรูปแบบใหม่ ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ปัญหาครูผู้ดูแลเด็กเล็ก ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ระดับปฐมวัย อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้เทคนิคใหม่ ๆ ทำให้เขียนแผนฯ ได้ไม่ดี ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ปัญหาครูขาดการผลิตสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้งานปัญหาครูผู้ดูแลเด็กยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ปัญหาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังไม่มีกำหนดคุณภาพและมาตรฐานที่เป็นระบบเดียวกัน

เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นตัวกำหนดทิศทางของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสำคัญยิ่ง (เทศบาลตำบลหนองกงศรี. 2552 : 9)

การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา ตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของสำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดเครื่องมือประเมินมาตรฐานการบริหารงานด้านการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีจำนวน 24 มาตรฐาน 108 ตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น มาตรฐานทางด้านปัจจัยทางการศึกษา (มฐ.1 – มฐ.5) มาตรฐานทางด้านกระบวนการทางการศึกษา (มฐ.6 – มฐ.13) มาตรฐานทางด้านผลผลิต (มฐ.14 – มฐ.24) และสำหรับการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น แบ่งออกเป็น 12 มาตรฐาน 31 ตัวบ่งชี้ (สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. 2549 : 5) และจากการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา ตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ประจำปีการศึกษา 2552 ของศูนย์พัฒนาเด็กในสังกัดเทศบาลตำบลหนองกงศรี ทั้ง 4 ศูนย์ จำนวน 12 มาตรฐาน 31 ตัวบ่งชี้ พบว่า มีค่าเฉลี่ย 2.63 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับพอใช้ สำหรับมาตรฐานที่ประเมินจำนวน 12 มาตรฐานนั้น พบว่า ได้รับคะแนนระดับดี จำนวน 1 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 7 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของผู้เรียน และอีกจำนวน 11 มาตรฐานอยู่ในระดับพอใช้ ซึ่งมาตรฐานที่ต้องปรับปรุงอย่างเร่งด่วนที่สุด ได้แก่ มาตรฐานที่ 2 ผู้ดูแลเด็กมีความสามารถในการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีความจำเป็นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังกัด ได้แก่ เทศบาลตำบลหนองกงศรี อำเภอหนองกงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ จะต้องให้ความสำคัญกับผลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา เพื่อจะได้นำจุดด้อยมาพัฒนาปรับปรุง เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพทัดเทียมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น หรือโรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและศรัทธาจากผู้ปกครองในท้องถิ่น โดยการบูรณาการการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (เทศบาลตำบลหนองกงศรี. 2552 : 10-11)

จากสภาพดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงมีความสนใจที่จะศึกษา การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กเล็กในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย สังกัดกองการศึกษา เทศบาลตำบลหนองกงศรี อำเภอหนองกงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อเสนอเทศในการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กเล็ก ในด้านการจัดทำ

แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อครู เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และประชาชนในท้องถิ่นต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหาในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ในสังกัดกองการศึกษา เทศบาลตำบลหนองกงบุรี อำเภอหนองกงบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นอย่างไร
2. จะพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กเล็ก ในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ในสังกัดกองการศึกษา เทศบาลตำบลหนองกงบุรี อำเภอหนองกงบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์ได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหาในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ในสังกัดกองการศึกษา เทศบาลตำบลหนองกงบุรี อำเภอหนองกงบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษา การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กเล็ก ในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ในสังกัดกองการศึกษา เทศบาลตำบลหนองกงบุรี อำเภอหนองกงบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 18 คน แยกได้ดังนี้
 - 1.1 ผู้วิจัย จำนวน 1 คน
 - 1.2 ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลหนองกงบุรี อำเภอหนองกงบุรี รวมจำนวน 17 คน แยกเป็น
 - 1.2.1 ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองกงบุรี จำนวน 4 คน
 - 1.2.2 ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองริวหน้าง จำนวน 3 คน
 - 1.2.3 ครูผู้ดูแลเด็กเล็กศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดสะอาดนาดี จำนวน 3 คน
 - 1.2.4 ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดโพธิ์ทอง จำนวน 3 คน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 16 คน แยกเป็น
 - 2.1 ผู้ปกครองเด็กเล็กจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4 ศูนย์ ๆ ละ 2 คน จำนวน 8 คน
 - 2.2 คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4 ศูนย์ ๆ ละ 2 คน จำนวน 8 คน
3. วิทยากรให้ความรู้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการและนิเทศภายใน จำนวน 1 คน
4. กรอบเนื้อหา เป็นการพัฒนาครู ในการจัดทำแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้

สำหรับเด็กปฐมวัย โดยให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ ใน 3 ประเด็น ได้แก่

- 4.1 การจัดทำแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย
- 4.2 ความสามารถในการจัดทำแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้
- 4.3 ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการประสบการณ์

การเรียนรู้

ตามมาตรฐานที่ 2 ผู้ดูแลเด็กเล็กมีความสามารถในการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมาตรฐานที่ 8 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กรศาสนา สถาบันทางวิชาการ องค์กรภาครัฐและเอกชนเพื่อ

พัฒนาวิถีการเรียนรู้ในชุมชน ตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของสำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สำหรับการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 12 มาตรฐาน 31 ตัวบ่งชี้ (สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. 2549 : 5)

5. กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา หมายถึง การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กเล็ก สังกัดเทศบาล ตำบลหนองกุงศรี อำเภอหนองกุงศรี ในการจัดทำแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ให้เกิดประสิทธิภาพ โดยใช้กลยุทธ์ดังนี้ คือ

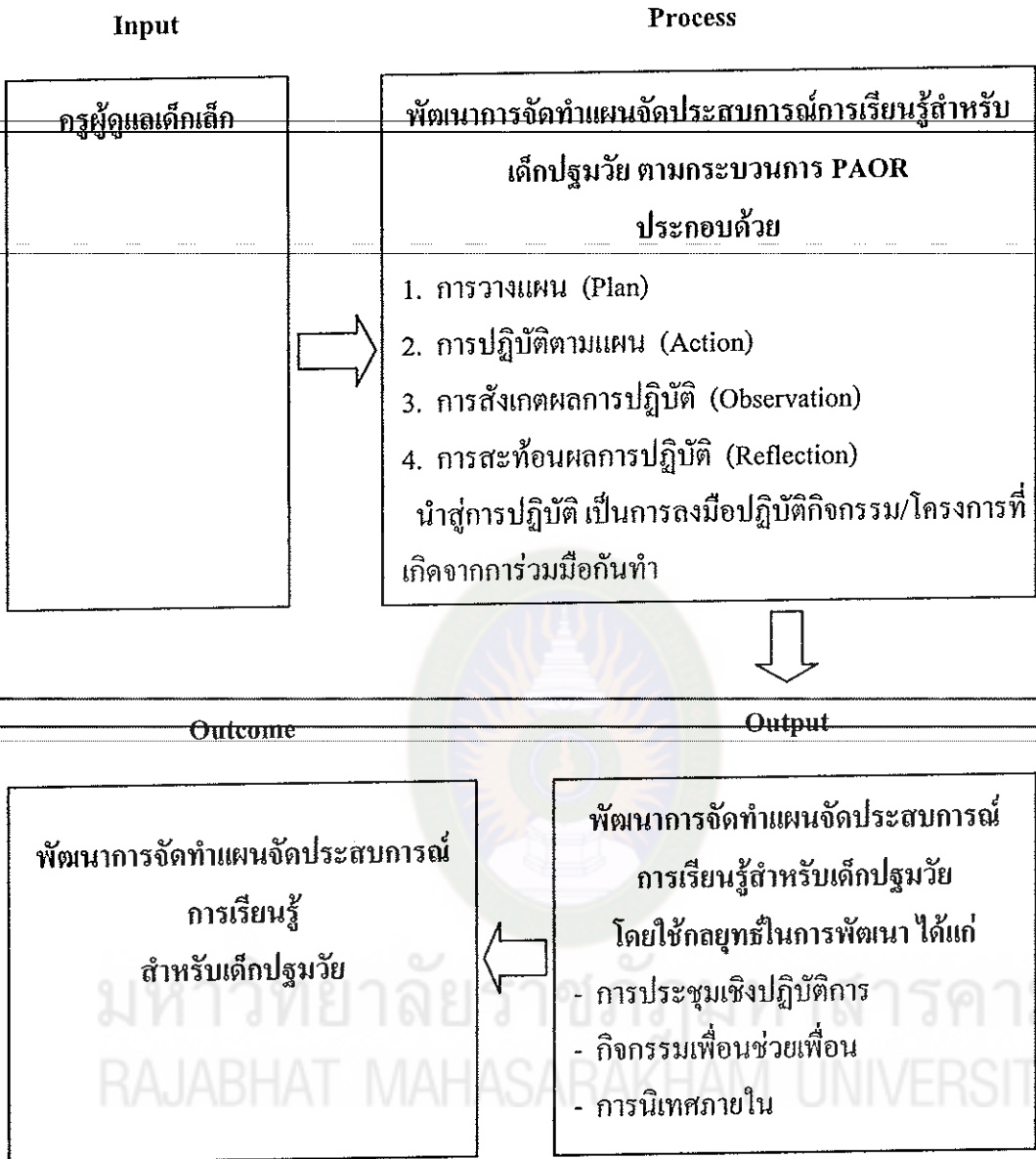
- 5.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ
- 5.2 กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน
- 5.3 การนิเทศภายใน

โดยนำกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยทั้งหมด มาประชุมเชิงปฏิบัติการ และสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่ออภิปราย ถกเถียงวิธีการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กเล็ก ในการจัดทำแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย ให้เกิดประสิทธิภาพ โดยการบูรณาการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

6. วิธีการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ ใช้หลักการของการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research Principle) ตามแนวคิดของ เคมมิส และแม็กทีเกอร์ท (ประวิต เอราวรรณ์. 2545 : 142-156 ; อ้างอิงจาก Kemmis and McTaggart. 1988 : 11-15) เพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลหนองกุงศรี อำเภอหนองกุงศรี โดยดำเนินการเป็นวงรอบ (Spiral) ซึ่งแต่ละวงรอบประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection)
7. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย เริ่ม 1 กรกฎาคม 2553 - 30 พฤศจิกายน 2553 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 5 เดือน

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research : PAOR) แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Action) การสังเกตผลการปฏิบัติ (Observation) และการสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection) ที่มุ่งในการพัฒนางานหรือแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ ตามกรอบเนื้อหา การศึกษาเขียนแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ตามมาตรฐานที่ 2 ผู้ดูแลเด็กมีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของสำนักงานประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สำหรับการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 12 มาตรฐาน 31 ตัวบ่งชี้ (สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. 2549 : 5) ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ครูผู้ดูแลเด็กปฐมวัย หมายถึง ครูผู้ดูแลเด็กปฐมวัย สังกัดกองการศึกษา เทศบาลตำบลหนองกุ้งศรี จำนวน 17 คน ที่รับผิดชอบเด็กปฐมวัยใน 4 ศูนย์ ได้แก่ 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองกุ้งศรี 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองริวหนัง 3) ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดโพธิ์ทอง 4) ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดสะอาคนาคี

2. การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลหนองกุ้งศรี อำเภอหนองกุ้งศรี หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือครูผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระดับปฐมวัย ให้มีความรู้ความสามารถ ในการจัดทำแผนการจัดการประสบการณ์เรียนรู้ระดับปฐมวัย และนำแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ ไปจัดการเรียนการสอนได้ โดยใช้กลยุทธ์ ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน และการนิเทศภายใน

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การฝึกอบรมโดยเน้นให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ ให้ครูได้ฝึกทักษะแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ ตามกรอบเนื้อหา การเรียนการสอนระดับปฐมวัย

2.2 กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน หมายถึง กิจกรรมที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ครูที่มีแผนจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพโดยจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ได้ให้คำแนะนำ ปรีกษา เสนอแนะแนวทาง และปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ แก่ครูที่มีแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ ยังไม่มีประสิทธิภาพ ให้มีแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพ และนำแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้

2.3 การนิเทศภายใน หมายถึง การให้ความช่วยเหลือครูผู้สอนให้ดำเนินการจัดทำแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการให้ความช่วยเหลือ แนะนำการตรวจสอบผลการดำเนินงาน การให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการจัดทำแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้

3. แผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย สังกัดกองการศึกษา เทศบาลตำบลหนองกุ้งศรี อำเภอหนองกุ้งศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ หมายถึง แผนการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางในการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาแก่เด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ในการจัดทำแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย ต้องอาศัยแนวคิดและหลักการ เป็นแนวทางใน

การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการศึกษา ระดับปฐมวัย บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

4. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าร่วมกันอย่างเป็นระบบของกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน เพื่อทำความเข้าใจต่อปัญหาหรือข้อสงสัยที่กำลังเผชิญอยู่ และให้ได้แนวทางการปฏิบัติ หรือวิธีการแก้ไขปรับปรุงที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในการปฏิบัติงาน แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

4.1 การพัฒนาแผนการปฏิบัติ (Plan) เพื่อปรับปรุงสิ่งที่เป็นปัญหาซึ่งเป็นการปฏิบัติงานที่มีโครงสร้างและแนวทาง การวางแผนต้องมีความยืดหยุ่น และต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตที่อาจส่งผลกระทบต่อแผนที่กำหนดไว้

4.2 การปฏิบัติตามแผน (Action) ซึ่งเป็นการดำเนินการตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้อย่างละเอียด รอบคอบ และมีการควบคุมอย่างสมบูรณ์

4.3 การสังเกตผลการปฏิบัติ (Observation) เป็นการบันทึกข้อมูลหลักฐานหรือร่องรอยต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับผลที่ได้จากการปฏิบัติโดยอาจใช้วิธีการวัดแบบต่าง ๆ เข้ามาช่วย ซึ่งสารสนเทศจากการสังเกตนี้จะนำไปสู่การสะท้อนและปรับปรุงการปฏิบัติอย่างเข้าใจถูกทิศทาง

4.4 การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection) เป็นกระบวนการทบทวนการปฏิบัติจากบันทึกที่ได้จากการสังเกตว่าได้ผลเป็นอย่างไร มีปัญหาหรือข้อขัดแย้งอย่างไรเพื่อเป็นพื้นฐานการวางแผนในวงจรต่อไป

5. การวิจัยและพัฒนา หมายถึง การมุ่งพัฒนาคุณภาพงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและนำไปสู่การพัฒนา หรือแก้ปัญหาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการศึกษา 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ทำการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาในการจัดทำแผนจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ในสังกัดกองการศึกษา เทศบาลตำบลหนองกุงศรี อำเภอนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ระยะที่ 2 การพัฒนาการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ในสังกัดกองการศึกษา เทศบาลตำบลหนองกุงศรี อำเภอนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ ระดับปฐมวัย และสามารถนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ไปจัดการเรียน การสอนระดับปฐมวัย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เป็นข้อเสนอแนะให้แก่ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ ที่สนใจ นำไปประยุกต์ใช้ในการบริหาร การศึกษา การจัดการเรียนการสอนและการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ระดับ ปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพ เกิดประ โยชน์สูงสุดต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY